

Omišani s papom i obećaše, da će se okaniti gusarenja, ali se poslije opet dadoše na stari zanat te zauzeše za neko vrijeme, kako gore vidjesmo, otok Hvar i Brač.⁵⁷

Moj zaključak. Mi vidimo dakle iz svega ovog pripovijedanja, da su odnošaji između Zahumlja i ugarsko-hrvatske države od g. 1185.—1254. bili neprestano napeti i da su se često vodile borbe ili direktno s hercezima ili s drugim faktorima u ugarsko-hrvatskoj državi. Omišani se pak tako vladaju, kao da su država u državi. Eto kad sve uočimo, onda ćemo shvatiti, da je i otok Korčula nalazeći se u pograničnom području tih dviju vlasti, dolazio čas pod utjecaj jedne, čas pod utjecaj druge. Izvori su oskudni, i teško je iskonstruirati pravu sliku povijesti Korčule u to doba. Na temelju gore navedenih i citiranih izvora možemo stvarati razne kombinacije, kao što su naši historičari djelomično i pokušali. I meni se nameću razne kombinacije, no ja ću nastojati da izvedem ovdje samo ono, što mi se čini najvjerojatnijim, te ću iznijeti one momente, koji mi se čine iz izvora najsigurnijim. Poslije g. 1180. Korčulani ne htjedoše priznavati zahumsku vlast; na to ih je kušao prisiliti Sracimir u ime brata Nemanje i Miroslava, ali u tome nije uspio. Korčula je, uživajući veliku autonomiju, priznavala ugarsko-hrvatsku vlast, jer g. 1185. vidimo, da ona i Lastovo bivaju podvrgnute na splitskom crkvenom koncilu hvarske biskupiji, koje se teritorij sigurno nalazio pod vlašću ugarsko-hrvatskog kralja. Je li Korčula ostala i dalje pod njegovom vlašću? Teško je reći, da li je bila kroz slijedeće decenije koja teritorijalna promjena, no iz dokumenta od g. 1221. možemo vjerovati, da je kralj Andrija, imajući vlast nad otocima Hvarom, Bračom i Lastovom, predao njih u upravu krčkim knezovima, jer im papa u svojem pismu izričito veli: *sicut ea iuste et pacifice possidetis*. Klaić drži, da ih je kralj za to darovao krčkim knezovima, što su oni sudjelovali u borbi protiv Omišana, te im se htio tako odužiti.⁵⁸ O vršenju vlasti krčkih knezova na tim otocima

⁵⁷ Za ovaj sam osvrt upotrebio: Jireček-Radonić: »Istorija Srba« I; Klaić: »Povijest Bosne« (pogl. VI. Humska zemlja do 14. stoljeća), »Povijest Hrvata« (svezak prvi) i »O hercegu Andriji« (Rad Jug. akademije 136); Grgo Novak: »Hvar«; Stanojević: »Istorija srpskoga naroda«; Šišić: »Pregled povijesti hrvatskog naroda«; Ilarion Ruvarac: »Miroslav, brat Stefana Nemanje, velikoga župana srpskog« (Godišnjica Nikole Čupića X); Jireček: »Toljen, sin kneza Miroslava Humskog« (Glas Srpske akademije nauka 35); Corović: »Istorija Jugoslavije« p. 110, 113—114, 115, 117, 118.

⁵⁸ U knjizi: »Krčki knezovi Frankapani« p. 89—90.